

Ένας ξεχασμένος ήρωας του '21

[Πολιτισμός / Ιστορία](#)

[Γεωργία Χριστοδούλου-Τερζή](#)

Ἡ Θράκη καί ὁ ὄπλαρχηγός της Κωστής Ἰγνάτογλου ἐκ Τσαντῶς (Τζιντῶς)
ἐπαρχίας Σηλυβρίας,

ένας ξεχασμένος Ἀνατολικοθρακιώτης ἥρωας τῆς Ἐθνεγερσίας τοῦ 1821

Ἡ Θράκη κατά τήν Ἐθνεγερσία

Μέ τήν ἔκρηξη τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπανάστασης στίς 22 Φεβρουαρίου 1821 στίς Παραδουνάβιες Ἡγεμονίες ὑπό τήν ἀρχηγία τοῦ ἥρωικοῦ Ἀλέξανδρου Ὑψηλάντη, ἡ τουρκική μανία καί ἐκδικητικότητα ἐκδηλώθηκε πρὸς τοὺς πληθυσμούς τῆς Κωνσταντινουπόλεως, Θράκης, παραλίων καί ἐνδοχώρας τῆς Μικρᾶς Ἀσίας μέ τή μεγαλύτερή της ὠμότητα. Ἀρχῆς γενομένης τοῦ ἀπαγχονισθέντος μαρτυρικοῦ Πατριάρχη Γρηγορίου Ε' τήν ἡμέρα τοῦ Πάσχα, τόν Ἀπρίλιο τοῦ 1821, τὰ ἀντίποινα τῶν Τούρκων κατά τοῦ ἀπανταχοῦ Ἑλληνισμοῦ τήν περίοδο αὐτή παίρνουν τόση ἔκταση ὥστε ἔγιναν ἀντικείμενο ἰδιαίτερης μελέτης κατά τὰ τελευταῖα χρόνια. Τήν Ἀνατολική Θράκη ἰδιαίτερα τήν περίοδο αὐτή κατεκόσμησε πλῆθος νεομαρτύρων καί ἔθνομαρτύρων μέ πρῶτον τόν πρῶην Οἰκουμενικό Πατριάρχη Κύριλλο Στ', ἀπαγχονισθέντα στήν Ἀδριανούπολη, λίγες μέρες μετά τόν ἀπαγχονισμό τοῦ Γρηγορίου Ε' στήν Κωνσταντινούπολη. Μαζί μέ αὐτούς

ἀπαγχονίσθησαν πλῆθος μητροπολιτῶν καί σφαγιάσθησαν χιλιάδες προκρίτων, ἀνδρῶν, γυναικῶν, γερόντων καί παιδιῶν. Δεκάδες πόλεις, κωμοπόλεις καί χωριά κάηκαν, πλῆθος ἐκκλησιῶν, οἰκειῶν καί καταστημάτων Ρωμιῶν λεηλατήθηκαν, καί σε πολλές χιλιάδες ἀνέρχεται ἡ οἰκονομική καταστροφή τῶν Ἑλλήνων τῆς Θράκης.

Ὡστόσο, ἡ ἐπαναστατική φλόγα πού μέ τή δράση τῆς Φιλικῆς Ἐταιρείας εἶχε ἤδη ἀνάψει στίς καρδιές τοῦ Ἑλληνισμοῦ δέν μποροῦσε πλέον νά σβῆσει. Πλῆθος Θρακῶν ἡρώων ἐπωνύμων καί ἀνωνύμων συνέδραμαν τόν Ἀλέξανδρο Ὑψηλάντη στίς μάχες στόν ποταμό Σερέτη, στό Σκουλένι, στό Δραγατσάνι. Οἱ ἐπιζήσαντες, μετά τήν καταστολή τοῦ κινήματος στό Δραγατσάνι, διά μέσου τῶν ὄρεινῶν ὄγκων τῆς Ροδόπης, προωθήθηκαν καί ἐνώθηκαν μέ τά ἔνοπλα σώματα τῆς Μακεδονίας καί τοῦ ὑπόλοιπου ἑλλαδικοῦ κορμοῦ, συνεχίζονταν τόν Ἀγώνα. Οἱ καπεταναῖοι τῆς Αἴνου μέ πρώτη τήν οἰκογένεια Βισβίζη ὄργωναν τίς θάλασσες πού «κοκκίνιζαν ὡς φέσι τῶν ἀγάδων», ὅπως λέει καί τό δημοτικό τραγούδι τῆς ἐποχῆς. Γενικός ὁ ξεσηκωμός.

Βεβαίως, μέγας ἦταν ὁ ἀριθμός τῶν Θρακῶν ἀγωνιστῶν πού συνέδραμαν στόν Ἐθνικοαπελευθερωτικό Ἀγώνα τοῦ 1821 στή νότιο Ἑλλάδα. Ταυτόχρονα ὅμως, στό θρακικό χῶρο, ἐκδηλώνονται ἔνοπλες ἐξεγέρσεις στή Σαμοθράκη, στήν Αἴνο, στόν κόλπο τοῦ Σάρου, στά Λάβαρα τοῦ Ἔβρου, στή Σωζόπολη τοῦ Εὐξείνου Πόντου, στή Χερσόνησο τῆς Καλλιπόλης.

Ἡ Θράκη, ἡ ἱστορική Θράκη, ἡ ὁποία καταλαμβάνει τήν Ἀνατολική, τή Δυτική καί τή Βόρεια Θράκη ἢ ἄλλως Ἀνατολική Ρωμυλία, ἦταν χῶρος ὅπου ἐπί δεκάδες αἰῶνες ἀνθοῦσαν καί συμπορεύονταν ρωμισσύνη καί ὀρθοδοξία. Ἀκόμα καί ὑπό τουρκική κατοχή, ἡ παιδεία, τό ἐμπόριο, οἱ συντεχνίες, οἱ ἀδελφότητες τῶν Ἑλλήνων τῆς Θράκης, δέν εἶχαν ὅμοιο τους στόν ἀπανταχοῦ Ἑλληνισμό. Ὅμως, ἡ μορφολογία τοῦ ἐδάφους της, οἱ ἀπέραντες πεδιάδες της, ἡ ἔλλειψη μεγάλων ὄρεινῶν ὄγκων, τήν ἔκαναν εὐκόλα προσβάσιμη στά ἐχθρικά στρατεύματα. Ἡ γειτνίασή της μέ τήν Κωνσταντινούπολη πού ἄλλοτε τῆς ἦταν εὐλογία, ἐπί τουρκοκρατίας ἦταν πηγή προβλημάτων. Στή Θράκη διατηροῦσαν οἱ κατακτητές μεγάλο ὄγκο ἐτοιμοπόλεμου στρατοῦ γιά πολιτικούς καί στρατιωτικούς λόγους. Τό ἔδαφός της βρισκόταν ὑπό τή διαρκή ἐπιτήρηση τοῦ ἐκάστοτε σουλτάνου. Κατά συνέπεια, ὁποιαδήποτε προσπάθεια ἀντίστασης στόν Τοῦρκο κατακτητή ἦταν καταδικασμένη ἐκ τῶν προτέρων. Αὐτοί ἦταν καί οἱ βασικότεροι λόγοι γιά τούς ὁποίους, τουλάχιστον στήν Ἀνατολική Θράκη, δέν ἀναπτύχθηκε κλεφτουριά σέ μεγάλη ἔκταση, μέ κάποιες ὅμως λαμπρές ἐξαιρέσεις, μία ἀπό τίς ὁποῖες ἀφορᾷ τή γενέτειρά μας Τυρολόη Ἀνατολικῆς Θράκης καί παρουσιάζουμε παρακάτω.

Κωστής Ἰγνάτογλου ἢ Τσανταλῆς

Ἡ κωμόπολη Τσαντώ, ἡ γνωστή στoύς παλαιότερους ὡς *Τζιντώ*, τῆς ἐπαρχίας Σηλυβρίας-Τυρολόης Ἀνατολικῆς Θράκης, εἶναι ἡ γενέτειρα καί τροφός τοῦ μετέπειτα ὄπλαρχηγοῦ τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης, τοῦ Καπετάν Κωστή Ἰγνάτογλου τοῦ Τσάνταλη ἢ Τσανταλῆ.

Ὁ Κωστής γεννήθηκε στήν κωμόπολη Τσαντώ γύρω στά 1821 ἀπό φτωχή ἀγροτική οἰκογένεια. Λίγα γράμματα ἔμαθε στό σχολεῖο καί ὕστερα, πολύ νέος βγῆκε στή βιοπάλη. Ἀπό μικρός ἐργαζόταν ὀδηγώντας κάρα. Κάποτε, ἔφηβος, χρειάστηκε νά πεταλώσει τό ἄλογο τοῦ κάρου του. Τήν ὥρα λοιπόν πού ὁ πεταλωτής ἐργαζόταν πάνω στό ζῶο τοῦ Κωστή, ἔρχεται κάποιος Τοῦρκος, «ὁ ὁποῖος τόν ἠνάγκασε μέ ὕβρεις βαρείας νά σηκώσῃ τόν ἵππον τοῦ γκιαβούρη, καί νά πεταλώσῃ τόν ἰδικόν του». Ἡ καρδιά ὁμως τοῦ Κωστή ἦταν ἤδη «φουσκωμένη» ἀπό τούς πολλούς ἐξευτελισμούς καί τίς ταπεινώσεις πού ἔβλεπε καθημερινά νά γίνονται εἰς βάρος τῶν Ρωμιῶν ἀπό τούς Τούρκους εἰσβολεῖς. Ἀκολούθησε μεταξύ τους πάλι κατά τήν ὁποία ὁ Κωστής σκότωσε τόν Τοῦρκο. Μετά ἀπό αὐτό τό περιστατικό, ὁ Κωστής φεύγει μέ κατεύθυνση βορειοανατολική, ὅπου βρίσκει καταφύγιο στά ὄρη

τῆς Στράντζας (Μικρός Αἶμος), κοντά στή Μαύρη Θάλασσα. Ἐκεῖ συγκροτεῖ ἔνοπλη ὁμάδα Θρακῶν ἀγωνιστῶν καί ξεκινᾷ λυσιώδη ἀγῶνα κατά τῶν Τούρκων.

Τό ἔνοπλο σῶμα τοῦ Κωστή Ἰγνάτογλου καταδίωκε συστηματικά Τουρκαλβανούς μεγαλογαιοκτήμονες καί ἀξιωματούχους πού ἀυθαιρετοῦσαν εἰς βάρος τῶν φτωχῶν Χριστιανῶν ἀλλά καί Μουσουλμάνων σέ πόλεις καί χωριά τῆς Θράκης. Γιά τήν ἀμυνά τους, οἱ ἀγᾶδες διέθεταν εἰδικά ἔνοπλα σώματα ἀσφαλείας. Πολλά ἦταν τά τουρκικά ἀποσπάσματα τά ὁποῖα ἀποστέλλονταν πρός καταδίωξη τοῦ ἐνόπλου σώματος τοῦ Κωστή Ἰγνάτογλου. Ἀπό τά στρατιωτικά αὐτά ἀποσπάσματα, ἄλλα ἀποδεκατίζονταν, ἄλλα τρέπονταν σέ φυγή, ἐνῶ πολλά δέν προωθοῦνταν κᾶν πρός συνάντησή τους μέ τό ἔνοπλο σῶμα τοῦ Ἰγνάτογλου. Ἡ σκοπευτική δεινότητα τοῦ Κωστή ἔμεινε παροιμιώδης. Οἱ Τοῦρκοι τόν ἀποκαλοῦσαν «Κιουτσιούκ Μοσκόβ», διότι ἔδινε τήν ἐντύπωση Ρώσου πολεμικοῦ ἀρχηγοῦ, ἐνῶ οἱ Ἕλληνες τόν ὀνόμαζαν «Βοϊβόδα» γιά τήν ἀνδρεία του καί τήν προστασία πού παρεῖχε στόν χειμαζόμενο Ἑλληνισμό τῆς θρακικῆς Μαύρης Θάλασσας.

Ὁ Κωστής Ἰγνάτογλου ἔδρασε ἐπί περίπου μία δεκαετία, χωρίς ποτέ νά προβεῖ σέ ληστεῖες καί ἀρπαγές περιουσιῶν, πρᾶγμα πού μαρτυρεῖ τήν ἀξιοπρέπεια τοῦ ἥθους του. Λίγο μετά τή λήξη τοῦ Κριμαϊκοῦ Πολέμου, συνελήφθη μέ προδοσία ἀπό τούς Τούρκους. Τόν ὀδήγησαν στή γενέτειρά του Τσαντώ, στήν πλατεία τῆς ὁποίας τόν ἀπαγχόνισαν.

Ὁ θρακικός Ἑλληνισμός τόσο τόν ἀγάπησε καί τόν θρήνησε ὥστε «τόν ἔκανε τραγούδι». Μία ἀπό τίς ὠραιότερες παραλλαγές εἶναι ἡ παρακάτω:

Πότε νάρθῃ ἡ ἄνοιξη, νάρθῃ τό καλοκαῖρι, Κωστή μου

Κωστή μου Τσάνταλη

Νά πρασινίσουν τά βουνά, νά λουλουδίση ὁ κάμπος

Δόσμε, νενέ μ' τό χέρι σου, πατέρα τήν εὐχή σου,

καί πές ποῦ δέν μέ γέννησες, καί δέν εἶμαι παιδί σου,

Νά βγάλω τά ποδήματα, νά ποδηθῶ τσαρούχια

Νά πάρω δίπλα τά βουνά καί δίπλα τά Μπαλκάνια

Νά βγάλω κλέφτικα σφυριά, νά μαζωχτοῦν οἱ κλέφτες,

Νά στήσω τό σπαθάκι μου, ποῖος θά τό πηδήση

κεῖνον θά βάλουν βόϊβοδα, κεῖνον θά βάλουν πρῶτο

Κι' ἡ μάνα του τόν ἔλεγε καί τόν παρακαλοῦσε:

Κωστῆ ν' ἀλλάξης ὄνομα, Κώστα νά μή σέ λένε,

θά λάβης Τούρκου μαχαιριά καί τούρκικο μαρτίνι

Καί τόν Κωστῆ τόν πιάσανε, πᾶνε νά τόν κρεμάσουν

Χίλιοι τόν πᾶν ἀπό μπροστά καί τρεῖς χιλιάδες πίσω

Καί ὁ Κωστῆς πηγαίν' μπροστά, σά μῆλο μαραμένο

Κι' ἡ μάνα του τούς ἔλεγε καί τούς παρακαλοῦσε

Σ' ὄλες τίς πόλεις τρέξετε, σ' ὄλους τούς κασαμπᾶδες

μά σ' Αὐδημιοῦ τόν κασαμπᾶ ἐκεῖ νά μὴν τόν πᾶτε:

γιατ' εἶναι ἡ Ἀγάπη του, γιατ' εἶναι ἡ Καλή του.

Καί κεῖνοι τόν περάσανε κάτ' ἀπ' τὰ παραθύρια

Κι' ἐκείνη τόν μιλοῦσε

Ἐσύ σουν τό γιαλδίζι μου, ἐσύ εἶσαι— τό γιαλδίζι μ

μήδ' ἀπό χίλιους πιάνουσαν μηδ' ἀπό δύο χιλιάδες

καί τώρα πῶς καί πιάσθηκες μέ δύο μέ τρεῖς νομάτους;

— Ἀνάθεμα τά μάτια μου, πού μέ ἀποκοιμίσαν

καί ἤρθαν καί μέ πιάσανε μέ δύο μέ τρεῖς νομάτους.

Μουστάκι μου μπουρμά μπουρμά, φρύδια μου γαῖτανένια

πῶς θά δεχτῆτε τό σκοινί, πα στῆς ὀξειᾶς τόν κλῶνο;

Γιά διές σκοινί πά λιγδωθῆ, κλῶνος πού θά ραγίση

ὡς τοῦ Κωστῆ μου τό κλωνί στή μαύρη γῆς θάγγίξη.

Παράλληλα μέ τήν ὁμάδα τοῦ Κωστῆ Ἰγνάτογλου, καί εἰδικά στήν περιοχή τῆς Τσαντῶς-Σηλυβρίας-Τυρολόης, ἔδρασε καί ἡ ἔνοπλη ὁμάδα τοῦ Παπάζογλου. Ἀπό

τίς περιοχές τοῦ Διδυμοτείχου ὡς τήν Ἄδριανούπολη δροῦσαν οἱ ὀμάδες τοῦ Καπετάν Καραμπελα ³/₄πού ἐπίσης «ἔγινε τραγούδι»³/₄ καί ἀργότερα τῶν ὀπλαρχηγῶν Βαγγέλη Ματσιάνη καί Λάζου ἐνῶ στά ὄρη τῶν Γανοχώρων οἱ ἔνοπλες ὀμάδες τοῦ Καπετάν Στεφανῆ καί ἄλλων Θρακῶν ὀπλαρχηγῶν τῆς Ἐπανάστασης.

Κ. Παπαθανάση-Μουσιοπούλου, *Ἀπόηχοι παράδοσης καί Ἱστορίας*, ἐκδ. Πιτσιλός, Ἀθήνα, χ.χ.

Ἄπ. Εὐθυμιάδου, *Ἡ συμβολή τῆς Θράκης εἰς τούς ἀπελευθερωτικούς ἀγῶνας τοῦ ἔθνους*, ἐκδ. δ', Ἀλεξανδρούπολη 2005

Φ. Ἀποστολίδου, «Κωστῆς Ἰγνάτογλου», περιοδ. *Θρακικά* τ. 21, σ. 245

Χρ. Ζαφείρης, *Μνήμησ Ὀδοιπορία, Ἀνατολική Θράκη*, ἐκδ. Ἐπίκεντρο, Θεσσαλονίκη 2008

<http://bit.ly/1m1nuyw>